Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (desmitā palāta)

2022. gada 8. decembrī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Publiskais iepirkums – Direktīva 2014/24/ES – 18. panta 1. punkts – Vienlīdzīgas attieksmes, pārskatāmības un samērīguma principi – Lēmums par uzaicinājuma iesniegt piedāvājumus atsaukšanu – Divu pretendentu, kuri uzskatāmi par vienu tirgus dalībnieku, atsevišķi iesniegti piedāvājumi, kas abi ir saimnieciski visizdevīgākie piedāvājumi – Izraudzītā pretendenta atteikums slēgt līgumu – Līgumslēdzējas iestādes lēmums noraidīt nākamā pretendenta piedāvājumu, pārtraukt iepirkuma procedūru un izsludināt jaunu iepirkumu

Lietā C-769/21

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko Administratīvā rajona tiesa (Latvija) iesniegusi ar 2021. gada 13. decembra lēmumu un kas Tiesā reģistrēts 2021. gada 13. decembrī, tiesvedībā

AAS "BTA Baltic Insurance Company"

pret

Iepirkumu uzraudzības biroju,

Tieslietu ministriju,

TIESA (desmitā palāta)

šādā sastāvā: piektās palātas priekšsēdētājs J. Regans [*E. Regan*], kas pilda desmitās palātas priekšsēdētāja pienākumus (referents), tiesneši I. Jarukaitis [*I. Jarukaitis*] un Z. Čehi [*Z. Csehi*],

ģenerāladvokāts: Dž. Pitrucella [*G. Pitruzzella*],

sekretārs: A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā apsvērumus, ko snieguši:

– AAS "BTA Baltic Insurance Company" – M. Brizgo, advokāts,

– Latvijas valdības vārdā – J. Davidoviča un K. Pommere, pārstāves,

* Tiesvedības valoda – latviešu.

– Eiropas Komisijas vārdā – *P. Ondrůšek*, A. Sauka un *G. Wils*, pārstāvji,

ņemot vērā pēc ģenerāladvokāta uzklausīšanas pieņemto lēmumu izskatīt lietu bez ģenerāladvokāta secinājumiem,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2014/24/ES (2014. gada 26. februāris) par publisko iepirkumu un ar ko atceļ Direktīvu 2004/18/EK (OV 2014, L 94, 65. lpp.) 18. panta 1. punktu.

2 Šis lūgums ir iesniegts saistībā ar tiesvedību starp AAS "BTA Baltic Insurance Company" (turpmāk tekstā – "*Baltic*"), no vienas puses, un Tieslietu ministriju (Latvija) un Iepirkumu uzraudzības biroju (Latvija), no otras puses, par lēmumu pārtraukt veselības apdrošināšanas pakalpojumu publiskā iepirkuma procedūru.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

3 Direktīvas 2014/24 18. panta "Iepirkuma principi" 1. punkts noteic:

"Līgumslēdzējas iestādes nodrošina vienlīdzīgu un nediskriminējošu attieksmi pret visiem ekonomikas dalībniekiem un rīkojas pārredzami un samērīgi.

[..]"

4 Šīs direktīvas 55. panta "Kandidātu un pretendentu informēšana" 1. punkts noteic:

"Līgumslēdzējas iestādes pēc iespējas drīz informē katru kandidātu un pretendentu par pieņemtajiem lēmumiem attiecībā uz pamatnolīguma noslēgšanu, līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu vai iekļaušanu dinamiskajā iepirkumu sistēmā, tostarp norādot iemeslu lēmumam neslēgt pamatnolīgumu, nepiešķirt tiesības slēgt līgumu, par ko bijis izsludināts iepirkums, sākt procedūru no jauna vai neīstenot dinamisko iepirkumu sistēmu."

Latvijas tiesiskais regulējums

5 2016. gada 15. decembra Publisko iepirkumu likuma (*Latvijas Vēstnesis*, 2016, Nr. 254) 2. pants ir formulēts šādi:

"Šā likuma mērķis ir nodrošināt:

1) iepirkumu atklātumu;

2) piegādātāju brīvu konkurenci, kā arī vienlīdzīgu un taisnīgu attieksmi pret tiem;

3) pasūtītāja līdzekļu efektīvu izmantošanu, maksimāli samazinot tā risku."

6 Ministru kabineta 2017. gada 28. februāra noteikumu Nr. 107 "Iepirkuma procedūru un metu konkursu norises kārtība" (*Latvijas Vēstnesis*, 2017, Nr. 45) 23. un 24. punkts noteic:

"23. Ja pretendents, kuram piešķirtas iepirkuma līguma slēgšanas tiesības, atsakās slēgt iepirkuma līgumu ar pasūtītāju, iepirkuma komisija ir tiesīga pieņemt lēmumu iepirkuma līguma slēgšanas tiesības piešķirt nākamajam pretendentam, kurš piedāvājis saimnieciski visizdevīgāko piedāvājumu, vai pārtraukt iepirkuma procedūru, neizvēloties nevienu piedāvājumu. Ja pieņemts lēmums iepirkuma līguma slēgšanas tiesības piešķirt nākamajam pretendentam, kurš piedāvājis saimnieciski visizdevīgāko piedāvājumu, bet tas atsakās slēgt iepirkuma līgumu, iepirkuma komisija pieņem lēmumu pārtraukt iepirkuma procedūru, neizvēloties nevienu piedāvājumu.

24. Pirms lēmuma pieņemšanas par iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu nākamajam pretendentam, kurš piedāvājis saimnieciski visizdevīgāko piedāvājumu, iepirkuma komisija izvērtē, vai tas nav uzskatāms par vienu tirgus dalībnieku kopā ar sākotnēji izraudzīto pretendentu, kurš atteicās slēgt iepirkuma līgumu ar pasūtītāju. Ja nepieciešams, iepirkuma komisija ir tiesīga pieprasīt no nākamā pretendenta apliecinājumu un, ja nepieciešams, pierādījumus, ka tas nav uzskatāms par vienu tirgus dalībnieku kopā ar sākotnēji izraudzīto pretendentu. Ja nākamais pretendents ir uzskatāms par vienu tirgus dalībnieku kopā ar sākotnēji izraudzīto pretendentu, iepirkuma komisija pieņem lēmumu pārtraukt iepirkuma procedūru, neizvēloties nevienu piedāvājumu."

Pamatlieta un prejudiciālais jautājums

7 Tieslietu ministrija kā pasūtītājs (līgumslēdzēja iestāde) izsludināja konkursu veselības apdrošināšanas pakalpojumu publiskajam iepirkumam gan savu, gan Valsts zemes dienesta (Latvija), Datu valsts inspekcijas (Latvija), Maksātnespējas kontroles dienesta (Latvija) un Patentu valdes (Latvija) darbinieku vajadzībām.

8 Vairāki pretendenti, tostarp *Baltic* un *Compensa Life Vienna Insurance Group SE* Latvijas filiāle (turpmāk tekstā – "*Compensa*"), iesniedza piedāvājumus, lai iegūtu šā publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesības.

9 Ar Tieslietu ministrijas iepirkuma komisijas 2020. gada 19. novembra lēmumu par saimnieciski izdevīgāko tika atzīts *Compensa* iesniegtais piedāvājums. Taču šis uzņēmums atteicās slēgt iepirkuma līgumu.

10 2020. gada 1. decembrī šī iepirkuma komisija par nākamo atbilstošo pretendentu līguma slēgšanas tiesību iegūšanai atzina *Baltic*, vienlaikus saskaņā ar Ministru kabineta 2017. gada 28. februāra noteikumu Nr. 107 24. punktu lūdzot iesniegt apliecinājumu un pierādījumus, ka *Baltic* un *Compensa* nav uzskatāmas par vienu tirgus dalībnieku.

11 Atbildot uz šo lūgumu, *Baltic* norādīja, ka tā kopā ar *Compensa* ir uzskatāmas par vienu tirgus dalībnieku, taču vienlaikus apliecināja, ka savu piedāvājumu tā ir sagatavojusi neatkarīgi un nesaskaņojot ar *Compensa*.

12 Šajos apstākļos Tieslietu ministrijas iepirkuma komisija ar 2020. gada 9. decembra lēmumu pārtrauca publiskā iepirkuma procedūru, pamatojoties uz Ministru kabineta 2017. gada 28. februāra noteikumu Nr. 107 23. punktu.

13 2020. gada 16. decembrī Tieslietu ministrija izsludināja jaunu iepirkuma procedūru.

14 Ar 2021. gada 21. janvāra lēmumu Iepirkumu uzraudzības birojs, izskatījis *Baltic* sūdzību, 2020. gada 9. decembra lēmumu atstāja negrozītu. Tas norādīja – lai preventīvi novērstu saskaņotas rīcības iespēju starp vienas grupas uzņēmumiem pēc piedāvājumu iesniegšanas, Ministru kabineta 2017. gada 28. februāra noteikumu Nr. 107 24. punkts noteic pasūtītāja pienākumu pārtraukt iepirkuma procedūru, ja pasūtītājs konstatē, ka sākotnēji izraudzītais pretendents, kurš atteicies slēgt iepirkuma līgumu ar pasūtītāju, un nākamais atbilstošais pretendents ir uzskatāmi par vienu tirgus dalībnieku. Turklāt Iepirkumu uzraudzības birojs uzskata, ka pasūtītājam jebkurā gadījumā ir tiesības pārtraukt iepirkumu saskaņā ar minēto Ministru kabineta noteikumu 23. punktu, ja izraudzītais pretendents atsakās slēgt iepirkuma līgumu ar pasūtītāju, un nevienam citam pretendentam nav subjektīvo tiesību prasīt, lai tas tiktu atzīts par uzvarētāju.

15 Tad *Baltic* ar pieteikumu atcelt šo lēmumu vērsās Administratīvajā rajona tiesā (Latvija), kas ir iesniedzējtiesa.

16 *Baltic* ieskatā pasūtītājam bija pienākums vērtēt tās skaidrojumu par abu sabiedrību savstarpējās saistības raksturu un piedāvājumu sagatavošanu, tādējādi panākot taisnīgu līdzsvaru starp visu Publisko iepirkumu likuma 2. pantā nostiprināto principu vienlaicīgu ievērošanu.

17 Ministru kabineta 2017. gada 28. februāra noteikumu Nr. 107 24. punktā ietvertā prezumpcija, ka vienas grupas uzņēmumi ir saskaņojuši savus piedāvājumus ar mērķi negodīgi ietekmēt konkurenci, esot nesamērīga un nonākot pretrunā principiem, kas noteikti gan Direktīvā 2014/24, gan 2009. gada 19. maija spriedumā *Assitur* (C-538/07, EU:C:2009:317).

18 Tas, ka sākotnēji izraudzītā pretendenta piedāvājuma cena bija augstāka par *Baltic* piedāvājuma cenu, pierādot, ka piedāvājumi netika saskaņoti, un tādējādi pirmā piedāvājuma atsaukums nevarēja dot grupas uzņēmumiem kādu labumu.

19 Savukārt Iepirkumu uzraudzības birojs uzskata, ka 2009. gada 19. maija spriedums *Assitur* (C-538/07, EU:C:2009:317) attiecas tikai uz saistītu uzņēmumu tiesībām piedalīties publiskajā iepirkumā un iesniegt piedāvājumus, taču šīs tiesības izskatāmajā lietā nav tikušas ierobežotas.

20 Šī situācija esot nošķirama no situācijas, kurā pasūtītājam jāpārtrauc publiskā iepirkuma procedūra, ja izvēlētais pretendents atsakās slēgt attiecīgo iepirkuma līgumu. Proti, pirmajā gadījumā, uz kuru attiecas 2009. gada 19. maija spriedums *Assitur* (C-538/07, EU:C:2009:317), pasūtītājs, noraidījis saistīto uzņēmumu piedāvājumus, izvēlas citu piedāvājumu un iepirkums noslēdzas ar iepirkuma līguma noslēgšanu, turpretī otrajā gadījumā pasūtītājs pārtrauc publiskā iepirkuma procedūru, neizvēloties nevienu piedāvājumu, kā rezultātā tiek atjaunota konkurence, dodot iespēju visiem pretendentiem piedalīties jaunā procedūrā.

21 Savukārt Tieslietu ministrija uzskata, ka Ministru kabineta 2017. gada 28. februāra noteikumu Nr. 107 23. punkts jebkurā gadījumā pasūtītājam paredz rīcības brīvību izvēlēties, vai turpināt iepirkuma procedūru gadījumā, ja izraudzītais pretendents atsakās slēgt attiecīgo iepirkuma līgumu.

22 Pēc Administratīvās rajona tiesas domām, tajā izskatāmās lietas iznākums ir atkarīgs no tā, vai šajā lietā neapstrīdētais apstāklis, ka *Baltic* un *Compensa* ir uzskatāmas par vienu tirgus dalībnieku, pats par sevi vien ietekmē pasūtītāja tiesības lemt par publiskā iepirkuma procedūras pārtraukšanu.

23 Šī tiesa uzskata, ka dalībvalstij patiešām ir plaša rīcības brīvība paredzēt iespēju pieņemt lēmumu par uzaicinājuma iesniegt piedāvājumus atsaukšanu. Proti, no 2014. gada 11. decembra sprieduma *Croce Amica One Italia* (C-440/13, EU:C:2014:2435, 33.–35. punkts) izrietošā Tiesas judikatūras atziņa ir tāda, ka atsaukšanas iemesli tostarp var būt balstīti uz pamatiem, kuriem ir saistība ar novērtējumu par to, vai no sabiedrības interešu viedokļa ir lietderīgi pabeigt līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru, ņemot vērā arī ekonomiskā konteksta vai faktisko apstākļu iespējamās izmaiņas vai arī attiecīgās līgumslēdzējas iestādes vajadzības.

24 Taču šajā gadījumā no lietas faktisko apstākļu izklāsta izrietot, ka pasūtītājs – lai gan izraudzītais pretendents ir atteicies slēgt iepirkuma līgumu – ir vēlējies turpināt iepirkuma procedūru un piešķirt publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesības nākamajam pretendentam, kurš piedāvājis saimnieciski visizdevīgāko piedāvājumu. Proti, pasūtītāja vajadzības neesot mainījušās – kā to apliecina arī jaunas iepirkuma procedūras izsludināšana –, un nākamais piedāvājums esot atbildis pasūtītāja vajadzībām un prasībām. Tomēr pasūtītājs, pamatodamies uz Ministru kabineta 2017. gada 28. februāra noteikumu Nr. 107 24. punktu, esot pārtraucis publiskā iepirkuma procedūru tāpēc, ka abi attiecīgie pretendenti ir uzskatāmi par vienu tirgus dalībnieku.

25 Iesniedzējtiesa šaubās par šāda valsts tiesiskā regulējuma saderīgumu ar publiskā iepirkuma procedūrām piemērojamiem Savienības tiesību principiem.

26 Šis regulējums patiešām neparedzot aizliegumu piedalīties vienā un tajā pašā publiskajā iepirkumā uzņēmumiem, starp kuriem ir kontroles attiecības vai kuri ir savā starpā saistīti. Tātad tas esot saskanīgs ar Tiesas judikatūru, kas izriet tostarp no 2009. gada 19. maija sprieduma *Assitur* (C-538/07, EU:C:2009:317, 29. un 30. punkts), kā arī no 2018. gada 8. februāra sprieduma *Lloyd's of London* (C-144/17, EU:C:2018:78, 34.–36. punkts), atbilstoši kurai tādu valsts regulējumu – kas paredz absolūtu aizliegumu uzņēmumiem, starp kuriem ir kontroles attiecības vai kuri ir savā starpā saistīti, piedalīties vienlaicīgi kā konkurentiem vienā un tajā pašā iepirkumā, nedodot tiem iespēju pierādīt savu piedāvājumu neatkarīgumu, – Savienības tiesības nepieļauj tāpēc, ka šāds regulējums ir pretrunā Savienības interesei panākt pēc iespējas lielāka skaita pretendentu dalību iepirkumā.

27 No šīs pašas judikatūras tomēr izrietot, ka uzņēmumi, starp kuriem ir kontroles attiecības vai kuri ir savā starpā saistīti, drīkst iegūt tiesības slēgt līgumu, kura iepirkuma procedūrā tie ir piedalījušies. Savukārt Ministru kabineta 2017. gada 28. februāra noteikumu Nr. 107 24. punktā esot aizliegts pasūtītājam publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesības piešķirt nākamajam atbilstošajam pretendentam, ja šis pretendents kopā ar piedāvājumu atsaukušo sākotnēji izraudzīto pretendentu ir uzskatāms par vienu tirgus dalībnieku. Šāds regulējums tātad būtībā ir balstīts uz neatspēkojamu prezumpciju, ka abi pretendenti ir savstarpēji saskaņojuši savas darbības un izraudzītais pretendents ir atsaucis savu piedāvājumu šā iemesla dēļ.

28 Tāpēc iesniedzējtiesas ieskatā šāds valsts tiesiskais regulējums – lai gan dalībvalstīm ir plaša rīcības brīvība paredzēt gadījumus, kādos publiskā iepirkuma procedūra ir pārtraucama, – apstākļos, kad pasūtītāja vajadzības nav mainījušās un nākamais piedāvājums ir pasūtītāja vajadzībām un prasībām atbilstošs, nav saderīgs ar Direktīvas 2014/24 18. panta 1. punktā noteiktajiem iepirkuma principiem, it īpaši ar dalībvalstu pienākumu nodrošināt vienlīdzīgu un nediskriminējošu

attieksmi pret visiem ekonomikas dalībniekiem, kā arī samērīguma principu. Šā sprieduma 26. punktā atgādinātās Tiesas judikatūras piemērojamību neietekmējot tas, kādā posmā atrodas attiecīgā publiskā iepirkuma procedūra, jo šī judikatūra esot vienlīdz attiecināma arī uz lēmumu par šīs procedūras pārtraukšanu. Tātad šajā regulējumā būtu jādod iespēja attiecīgajam pretendentam pierādīt sava piedāvājuma neatkarīgumu.

29 Šādos apstākļos Administratīvā rajona tiesa nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

"Vai ar [Direktīvas 2014/24] 18. panta pirmajā daļā definētajiem iepirkuma principiem, it īpaši dalībvalstu pienākumu nodrošināt vienlīdzīgu un nediskriminējošu attieksmi pret visiem ekonomikas dalībniekiem un samērīguma principu, ir saskanīgs tāds nacionālais regulējums, kas paredz imperatīvu pasūtītāja pienākumu pārtraukt iepirkuma procedūru, ja tiek konstatēts, ka sākotnēji izraudzītais pretendents, kurš atteicās slēgt iepirkuma līgumu ar pasūtītāju, ir uzskatāms par vienu tirgus dalībnieku ar nākamo pretendentu, kurš piedāvājis pasūtītāja interesēm un vajadzībām atbilstošu piedāvājumu?"

Par prejudiciālo jautājumu

30 Iesniedzējtiesas jautājums būtībā ir par to, vai Savienības tiesību vispārējie principi, piemēram, vienlīdzīgas attieksmes princips un samērīguma princips Direktīvas 2014/24 18. panta 1. punkta izpratnē, ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem ir pretrunā tāds valsts tiesiskais regulējums, kurā līgumslēdzējai iestādei ir noteikts pienākums pārtraukt publiskā iepirkuma procedūru tad, ja pretendents – kas sākotnēji izraudzīts tāpēc, ka bija iesniedzis saimnieciski visizdevīgāko piedāvājumu, un kas ir atsaucis šo piedāvājumu – ir uzskatāms par vienu tirgus dalībnieku ar nākamo saimnieciski visizdevīgāko piedāvājumu iesniegušo pretendentu.

31 Šajā ziņā vispirms jāatgādina no Tiesas judikatūras izrietošā atziņa, ka Savienības tiesības neliedz dalībvalstīm paredzēt Direktīvas 2014/24 55. panta 1. punktā minēto iespēju pieņemt lēmumu par uzaicinājuma iesniegt piedāvājumus atsaukšanu tādu iemeslu dēļ, kuri tostarp saistīti ar novērtējumu, vai no sabiedrības interešu viedokļa ir lietderīgi pabeigt līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru, citastarp ņemot vērā ekonomiskā konteksta vai faktisko apstākļu iespējamās izmaiņas, attiecīgās līgumslēdzējas iestādes vajadzības vai nepietiekamo konkurences līmeni gadījumā, ja attiecīgās līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūras iznākumā paliek tikai viens šā līguma izpildei piemērots pretendents (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2014. gada 11. decembris, *Croce Amica One Italia*, C-440/13, EU:C:2014:2435, 35. punkts).

32 Tomēr šādam lēmumam atsaukt uzaicinājumu iesniegt piedāvājumus jābūt pieņemtam, ievērojot Savienības tiesību normas, konkrēti, tādus Savienības tiesību vispārējos principus kā vienlīdzīgas attieksmes, pārskatāmības un samērīguma principi, kas minēti arī Direktīvas 2014/24 18. panta 1. punktā (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2002. gada 18. jūnijs, *HI*, C-92/00, EU:C:2002:379, 42. un 45.–47. punkts, kā arī 2014. gada 11. decembris, *Croce Amica One Italia*, C-440/13, EU:C:2014:2435, 33., 34. un 36. punkts).

33 Šajā gadījumā ir skaidrs, ka līgumslēdzējai iestādei šā sprieduma 30. punktā minētajos apstākļos pienākumu pārtraukt publiskā iepirkuma procedūru tāds valsts tiesiskais regulējums kā pamatlietā aplūkotais noteic tālab, lai nepieļautu nekādu iespējamu kolūziju starp vienas un tās pašas publiskā iepirkuma procedūras dalībniekiem pēc tam, kad tie ir iesnieguši savus

piedāvājumus, un šādi gādātu par pietiekama konkurences līmeņa saglabāšanu nolūkā nodrošināt vienlīdzīgu attieksmi pret kandidātiem, kā arī procedūras pārskatāmību (pēc analoģijas skat. spriedumu, 2018. gada 8. februāris, *Lloyd's of London*, C-144/17, EU:C:2018:78, 31. punkts).

34 Tomēr Tiesas judikatūrā ir noteikts, ka saskaņā ar samērīguma principu šāds tiesiskais regulējums nedrīkst pārsniegt šo mērķu sasniegšanai nepieciešamo (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2018. gada 8. februāris, *Lloyd's of London*, C-144/17, EU:C:2018:78, 32. punkts un tajā minētā judikatūra).

35 Šajā ziņā jāatgādina, ka Savienības tiesību normas publiskā iepirkuma jomā tika pieņemtas saistībā ar ieceri izveidot vienotu tirgu, lai nodrošinātu brīvu apriti un novērstu konkurences ierobežojumus (spriedums, 2018. gada 8. februāris, *Lloyd's of London*, C-144/17, EU:C:2018:78, 33. punkts un tajā minētā judikatūra).

36 Šajā kontekstā Savienības tiesību interesēs ir nodrošināt iespēju piedalīties iepirkumā pēc iespējas lielākam pretendentu skaitam (spriedums, 2018. gada 8. februāris, *Lloyd's of London*, C-144/17, EU:C:2018:78, 34. punkts un tajā minētā judikatūra).

37 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru no tā izriet, ka tādu kandidātu vai pretendentu automātiska izslēgšana, kuriem ir kontroles vai kopuzņēmuma attiecības ar citiem konkurentiem, pārsniedz to, kas nepieciešams, lai novērstu koluzīvas darbības un tādējādi nodrošinātu vienlīdzīgas attieksmes principa ievērošanu un pārskatāmības pienākuma izpildi. Proti, šāda automātiska izslēgšana – būdama balstīta uz neatspēkojamu prezumpciju par savstarpēju ietekmi gadījumos, kad uzņēmumi, kuriem ir kontroles vai kopuzņēmuma attiecības, vienā un tajā pašā iepirkumā ir iesnieguši attiecīgos piedāvājumus, un šādi liegdama šiem kandidātiem vai pretendentiem iespēju pierādīt savu piedāvājumu neatkarīgumu – ir pretrunā Savienības interesei panākt pēc iespējas lielāka skaita pretendentu dalību iepirkumā (spriedums, 2018. gada 8. februāris, *Lloyd's of London*, C-144/17, EU:C:2018:78, 35. un 36. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).

38 Šajā ziņā Tiesa jau ir norādījusi, ka uzņēmumu grupēšanās var notikt dažādās formās un tai var būt dažādi mērķi, un šī grupēšanās nebūt neizslēdz, ka kontrolētajiem uzņēmumiem ir zināma autonomija savas komercdarbības politikas un saimnieciskās darbības īstenošanā, tostarp piedaloties publiskā iepirkuma procedūrās. Proti, attiecības starp vienas un tās pašas grupas uzņēmumiem var reglamentēt īpašas normas, kas var nodrošināt gan neatkarību, gan konfidencialitāti, sagatavojot piedāvājumus, kurus attiecīgie uzņēmumi vienlaicīgi iesniegtu vienā un tajā pašā iepirkumā (spriedums, 2018. gada 8. februāris, *Lloyd's of London*, C-144/17, EU:C:2018:78, 37. punkts un tajā minētā judikatūra).

39 Tātad, lai ievērotu samērīguma principu, līgumslēdzējai iestādei ir jābūt pienākumam pārbaudīt un izvērtēt faktus, lai noteiktu, vai attiecības, kādas pastāv starp diviem subjektiem, ir konkrēti ietekmējušas attiecīgo piedāvājumu, kuri iesniegti vienā un tajā pašā publiskā iepirkuma līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūrā, saturu, jo konstatējums par šādu ietekmi, lai kādā formā tā būtu, ir pietiekams, lai minētie uzņēmumi varētu tikt izslēgti no šīs procedūras (spriedums, 2018. gada 8. februāris, *Lloyd's of London*, C-144/17, EU:C:2018:78, 38. punkts un tajā minētā judikatūra).

40 Šī judikatūra – kas izstrādāta attiecībā uz automātisku izslēgšanu no dalības publiskā iepirkuma procedūrā paredzošajiem valstu tiesiskajiem regulējumiem – ir vienlīdz piemērojama arī tādam tiesiskajam regulējumam kā pamatlietā aplūkotais, kurā pasūtītājam ir noteikts pienākums šādu procedūru pārtraukt posmā pēc līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas.

41 Proti, šāds tiesiskais regulējums – lai arī neizslēdzot no dalības vienā publiskā iepirkuma procedūrā pretendentus, kas uzskatāmi par vienu tirgus dalībnieku, – tomēr rada sekas, kas ir analoģiskas šādas izslēgšanas izraisītajām sekām.

42 Šajā ziņā jānorāda, ka, paredzot publiskā iepirkuma procedūras automātisku noslēgšanu tad, ja pretendents – kurš sākotnēji izraudzīts tāpēc, ka bija iesniedzis saimnieciski visizdevīgāko piedāvājumu, un kurš ir atsaucis šo piedāvājumu – ir uzskatāms par vienu tirgus dalībnieku ar otrajā vietā ierindoto pretendentu, kas iesniedzis nākamo saimnieciski visizdevīgāko piedāvājumu, tāds valsts tiesiskais regulējums kā pamatlietā aplūkotais iedibina neatspēkojamu prezumpciju, ka savu piedāvājumu sagatavošanā vai pēc šo piedāvājumu iesniegšanas šie pretendenti ir rīkojušies saskaņoti, tāpēc vien, ka tie ir uzskatāmi par vienu tirgus dalībnieku, un tiem nav iespēju pierādīt savu piedāvājumu neatkarīgumu.

43 Taču šāds valsts tiesiskais regulējums, kas attiecas uz procedūras posmu, kurā piedāvājumu ierindojums un saturs jau tikuši izpausti, vēl jo vairāk ir pretrunā gan Savienības interesei panākt pēc iespējas lielāka skaita pretendentu dalību iepirkumā, gan samērīguma principam.

44 Proti, šis tiesiskais regulējums ir ne vien tāds, kas iespējami attur vienā grupā ietilpstošas sabiedrības iesniegt konkurējošus piedāvājumus vienā publiskā iepirkuma procedūrā, jo šo piedāvājumu ierindošana pirmajās divās vietās automātiski izraisītu to, ka pirmajā vietā ierindotā piedāvājuma atsaukšanas gadījumā tiktu pārtraukta gan šī, gan nākamās procedūras, tādējādi faktiski izslēdzot iespēju konkurēt šādā publiskā iepirkumā, bet arī tāds, kas pats par sevi šķiet paaugstinām konkurences izkropļošanas risku, jo piedāvājumu ierindojuma un satura izpaušana pēc pirmās procedūras beigām var pavērt iespēju pretendentiem saskaņoti rīkoties nākamajā procedūrā.

45 Lai arī apstāklis, ka pretendents – kurš sākotnēji izraudzīts tāpēc, ka bija iesniedzis saimnieciski visizdevīgāko piedāvājumu, un kurš ir uzskatāms par vienu tirgus dalībnieku ar nākamo saimnieciski visizdevīgāko piedāvājumu iesniegušo pretendentu – ir atsaucis šo piedāvājumu, patiešām varētu liecināt par saskaņotu rīcību, kas vērsta pret konkurenci, tāpēc ka šāda atsaukšana, šķiet, varētu būt pamatota ar vēlmi panākt, ka tiek izvēlēts dārgākais piedāvājums, ko šī grupa iesniegusi kopumā, tas tomēr neiedibina neatspēkojamu prezumpciju, jo pretējā gadījumā šiem pretendentiem tiktu liegta iespēja pierādīt savu piedāvājumu neatkarīgumu.

46 Šajos apstākļos uz uzdoto jautājumu ir atbildams, ka samērīguma princips Direktīvas 2014/24 18. panta 1. punkta izpratnē ir jāinterpretē tādējādi, ka tam ir pretrunā tāds valsts tiesiskais regulējums, kurā līgumslēdzējai iestādei ir noteikts pienākums pārtraukt publiskā iepirkuma procedūru tad, ja pretendents – kas izraudzīts tāpēc, ka bija iesniedzis saimnieciski visizdevīgāko piedāvājumu, un kas ir atsaucis šo piedāvājumu – ir uzskatāms par vienu tirgus dalībnieku ar nākamo saimnieciski visizdevīgāko piedāvājumu iesniegušo pretendentu.

Par tiesāšanās izdevumiem

47 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība izriet no tiesvedības, kas notiek iesniedzējtiesā, tāpēc tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (desmitā palāta) nospriež:

Samērīguma princips Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2014/24/ES (2014. gada 26. februāris) par publisko iepirkumu un ar ko atceļ Direktīvu 2004/18/EK 18. panta 1. punkta izpratnē

ir jāinterpretē tādējādi, ka

tam ir pretrunā tāds valsts tiesiskais regulējums, kurā līgumslēdzējai iestādei ir noteikts pienākums pārtraukt publiskā iepirkuma procedūru tad, ja pretendents – kas sākotnēji izraudzīts tāpēc, ka bija iesniedzis saimnieciski visizdevīgāko piedāvājumu, un kas ir atsaucis šo piedāvājumu – ir uzskatāms par vienu tirgus dalībnieku ar nākamo saimnieciski visizdevīgāko piedāvājumu iesniegušo pretendentu.

Regan Jarukaitis Csehi

Pasludināts atklātā tiesas sēdē Luksemburgā 2022. gada 8. decembrī.

Sekretārs
A. Calot Escobar

Palātas priekšsēdētāja pienākumu izpildītājs
E. Regan